

Sygn. akt III U 350/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2018 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – SSO Wojciech Paluch

Protokolant: st. sekr. sądowy Aneta Zając

przy udziale

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2018 r. w Tarnobrzegu

na rozprawie

sprawy **E. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.**

o prawo do emerytury górniczej

na skutek E. M.

od

z dnia 29 marca 2018 r. nr (...) SP (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje wnioskodawcy E. M. prawo do emerytury górniczej począwszy od dnia 21 lutego 2018 r.,

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz wnioskodawcy E. M. kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

z dniem 18 grudnia 2018 r.

9 stycznia 2019 r.

Sygn. akt III U 350/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 6.11.2018r.

Decyzją z dnia 29.03.2018r, znak (...) SP (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. po rozpoznaniu wniosku E. M. z dnia 21.02.2018r. odmówił wnioskodawcy prawa do emerytury górniczej. Jako podstawę prawną wskazał ustawę z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz.U. z 2017r. poz.1383).

Uzasadniając wyjaśnił, że zgodnie z art. 50 a w/w ustawy prawo do emerytury górniczej przysługuje pracownikowi, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- ukończył 55 lat życia,

- ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 25 lat dla mężczyzn w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50 c ust. 1,

- nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w OFE na dochody budżetu państwa.

Organ rentowy wskazał, że wnioskodawca udowodnił okres pracy górniczej wynoszący 13 lat, 3 miesiące i 15 dni w tym 10 lat, 9 miesięcy i 7 dni pracy górniczej wymienionej w art. 50 c ust. 1, a zatem brak podstaw prawnych do przyznania mu emerytury górniczej.

ZUS nie uwzględnił do pracy górniczej:

- okresu pracy od 15.11.1985r. do 31.01.1990r. ponieważ stanowisko górnik operator pomocniczych urządzeń wiertniczych nie figuruje w Rozporządzeniu (...) z dnia 23. (...) oraz okresu od 01.02.1990r. do 31.08.1998r. na stanowisku młodszy górnik wiertnik ponieważ stanowisko to nie figuruje pod pozycją 23 w/w Rozporządzenia.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wnosząc o jej zmianę i przyznanie prawa do emerytury górniczej oraz zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego. Wskazał, iż domaga się zaliczenia do pracy górniczej okresu pracy od 15.11.1985r. do 31.08.1998r. w H. i okres ten jest okresem spornym w niniejszym postępowaniu. Wskazał, iż w w/w okresie spornym wszystkie stanowiska i rodzaj prac wykonywanej przez niego są wymienione w załączniku nr 1 do ww rozporządzenia. Naprowadził, iż w okresie od 01.11.1985r. do 31.08.1998r. zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach:

-od 15.11.1985r. do 01.07.1986r. operator agregatu cementacyjnego (poz. 17),

-od 01.07.1986r. do 01.02.1990r. kwalifikowany górnik operator pomocniczych urządzeń wiertniczych (ZB jeziórko Transport) (poz. 23),

-od 01.02.1990r. do 22.11.1991r. – młodszy górnik wiertnik (poz. 23),

-od 22.11.1991r. do 20.01.1992r. młodszy górnik operator podstawowych urządzeń wiertniczych (poz. 23),

-od 20.01.1992r. do 04.04.1996r. młodszy górnik wiertnik (poz. 23),

-od 04.04.1996r. do 31.08.1998r. wiertacz tj. osoby z niższego dozoru (poz. 22).

Podniósł, iż wyżej wymienione stanowiska pracy wiertacza i pomocnika wiertacza na polach górniczych w kopalni otworowej siarki oraz operatora urządzeń wiertniczych i operatora agregatu cementacyjnego wymienione zostały odpowiednio pod poz. 2, 17, 22 i 23 rozporządzenia (...) z dnia 23.12.1993r.

Argumentował, że w spornym okresie zatrudnienia w H. wykonywał czynności tłoczenia cementu do wywierconych otworów, w które wkładane były rury eksploatacyjne a cement miał je uszczelnić były to otwory do wydobycia siarki. Ponadto wskazał, iż pracując na stanowisku operatora urządzenia wiertniczego jednocześnie był pomocnikiem wiertacza i zajmował się wierceniem otworów w ziemi a następnie zapuszczaniem w te otwory rur, którymi wypływała siarka, prace wiertnicze wykonywał na terenie kopalni (...). Jako samodzielny młodszy górnik wiertnik wykonywał te same czynności co pomocnik. Po ukończeniu kursów został wiertaczem, czyli osobą z niższego dozoru, jako wiertacz obsługiwał urządzenia do wiercenia otworów do eksploatacji siarki.

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 21.05.2018r. organ rentowy podtrzymał stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji i wniósł o oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu powołał te same przepisy, co w zaskarżonej decyzji oraz podniósł te same argumenty.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

ustalił i zważył, co następuje:

Wnioskodawca E. M. urodził się (...) Wiek 50 lat osiągnął w dniu 24.01.2013r., nie przystępował do OFE i są to okoliczności bezsporne. Niesporne jest również, że wykazał 13 lat, 3 miesiące i 15 dni pracy górniczej w tym 10 lat 9 miesięcy i 7 dni pracy górniczej wymienionej w art. 50 c ust. 1 ustawy. (Sąd Okręgowy w sprawie III U 664/16 zaliczył wnioskodawcy do stażu górniczego okres od 01.07.1985r. do 31.08.1998r. podczas zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...) tj. 12 lat, 9 miesięcy i 15 dni).

W okresie od 15.11.1985r. do 31.08.1998r. odwołujący zatrudniony był w Przedsiębiorstwie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: operator agregatu cementacyjnego, od 1.07.1986r. kwalifikowany górnik-operator pomocniczych urządzeń wiertniczych (ZB J. Transport). W dniu 24.01.1990r. zwrócił się o przeniesienie z działu transportu do działu wierceń. Z dniem 1.02.1990r. został przeniesiony do działu wierceń na stanowisku młodszy górnik wiertnik. W dniu 22.11.1991r. powierzono mu stanowisko młodszy górnik-operator podstawowych urządzeń wiertniczych, a z dniem 20.01.1992r. stanowisko młodszy górnik wiertnik, a następnie z dniem 4.04.1996r. powierzono mu stanowisko wiertacza, tj. osoby z niższego dozoru.

W obecnym postępowaniu Sąd ustalił, że przez cały okres zatrudnienia w H. wnioskodawca był przydzielony do pracy w zakładzie który funkcjonował w J. na terenie kopalni otworowej siarki. Na stanowiskach które kolejno miał wpisane w angażach w H. wykonywał takie same czynności. Pracował bezpośrednio przy wierceniu otworów wydobywczych na polach górniczych kopalni otworowej siarki w J. (dotyczy to okresu od 02.02.1990 r. do 31.08.1998 r. kiedy pracował już bezpośrednio przy obsłudze wiertni). Przez ostatnie 2 lata miał już tytuł wiertacza tj. prowadził całą zmianę osób obsługujących wiertnię. Natomiast we wcześniejszym okresie od 15.11.1985 r. do 01.02.1990 r. obsługiwał agregat cementacyjny. Po wywierceniu danego otworu i wpuszczeniu rur osłonowych przy użyciu tego agregatu cementował techniczne kolumny rur osłonowych w każdym otworze wydobywczym. Agregat cementacyjny pobierał rozrobiony cement z cementowozu i tłoczył tą zaprawę cementową pod odpowiednim ciśnieniem i w odpowiedniej ilości do otworu wydobywczego. Najważniejszą częścią agregatu była pompa której pracę wnioskodawca nadzorował. Musiał też obserwować podziąkę na zbiorniku żeby do danego otworu wtłoczyć odpowiednią ilość cementowej zaprawy. Po zakończeniu cementowania następowało odłączenie instalacji oczyszczenie, zdemontowanie i przeniesienie jej na kolejny otwór wydobywczy. W trakcie ośmiogodzinnej zmiany roboczej wnioskodawca wykonywał cementację 2 otworów wydobywczych. Te roboty szły na okrągło bo w firmie było 18 wiertni, a tylko 2 agregaty cementacyjne. Przez cały okres zatrudnienia w H. tj. zarówno przy obsłudze agregatu cementacyjnego jak i w drugim okresie przy obsłudze wiertni wnioskodawca wykonywał swoje czynności stale w pełnym wymiarze czasu pracy na polach górniczych kopalni otworowej siarki bezpośrednio przy otworach eksploatacyjnych.

Razem z wnioskodawcą w spornym okresie pracowali świadkowie S. W. oraz R. M..

Świadek S. W. w latach 1982-1998 (do stycznia) pracował w P.. (...) Oddział (...) w J.. Pełnił funkcje: sztygara zmianowego, oddziałowego, a przez pół roku kierownika oddziału robót wiertniczych. W okresach kiedy był sztygarem , był bezpośrednio przełożonym wnioskodawcy. Podległe mu ekipy pracowały przy obsłudze robót wiertniczych dla kopalni w J.. Świadek wskazał, iż głównym zadaniem ekip było wiercenie i przygotowanie otworów do wydobycia siarki. Wskazał, iż początkowo wnioskodawca pracował przy obsłudze agregatu cementacyjnego i przy użyciu tego agregatu brygady uszczelniały zaczynem cementowym techniczne kolumny rur w otworach wydobywczych a agregat zainstalowany był na podwoziu K.. Dalej wskazał, iż oprócz wnioskodawcy przy tym samochodzie z agregatem był drugi pracownik, który miał prawo jazdy na taki samochód ciężarowy. Pozostałe czynności tj. czynności przy obsłudze agregatu wykonywał wnioskodawca: ustawiał i montował instalację cementacyjną przy otworze wiertniczym, uruchamiał agregat i nadzorował cementowanie przez maszynę, po zakończeniu mył i czyścił instalację. Świadek zeznał, iż wnioskodawca wykonywał cały czas prace cementacyjne przy otworach wydobywczych na polach

górnicych w Kopalni (...). Wskazał, iż w tamtych latach w H. były 3 takie zestawy cementacyjne, które pracowały nawet na 3 zmiany. Dalej zeznał, iż w kolejnym okresie zatrudnienia wnioskodawca pracował już jako pomocnik wiertacza w brygadach wykonujących bezpośrednio wiercenie otworów wydobywczych siarki. Do wykonywania tych otworów służyły urządzenia - wiertnice - było ich w H. 10-15. Obsługą wiertnicy kierował wiertacz zmianowy, który miał dwóch pomocników. Wiertacz lub jego I- wszy pomocnik sterowali wiertnicą, młodszy pomocnik wykonywał prace porządkowe, czyścił urządzenia i narzędzia wiertnicze, przygotowywał płuczkę. Cała trójka pracowała przy wierceniu otworu wydobywczego. Młodszy górnik wiertnik wykonywał czynności pomocnika wiertacza. Przy obsłudze każdej wiertni był wiertacz zmianowy i dwóch do górników wiertników.

Świadek R. M. od 1970r. do 1998r. pracował w Przedsiębiorstwie (...) jako pomocnik wiertacza, a następnie wiertacz. Świadek zeznał, iż przez pewien okres wnioskodawca przydzielony był do jego wiertni jako pomocnik wiertacza i pracowali razem przy wierceniu otworów na polach kopalni (...). Najpierw poziomowali wiertnię, później zaczynali wiercenie, dalej świadek wiercił, a pomocnicy przygotowywali płuczkę i obciążniki do dalszego wiercenia. Otwory wydobywania siarki wiercone były na głębokość 150-200 m. - jeden otwór trzeba było wiercić przez 2 tygodnie. Świadek wskazał, iż w trakcie wiercenia wykonywali rurowanie i rdzenie w złożu siarkowym. Po zakończeniu prac w danym otworze przenosili się do następnego miejsca, a w H. pracowało równocześnie kilkanaście takich wiertni.

W okresie od 1.08.2002r. do 31.12.2015r. odwołujący zatrudniony był w Firmie (...) - Bik w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku operatora spycharki. Pracę wykonywał na terenie kopalni (...). Praca wnioskodawcy polegała na tym, że spycharką hałdował pozostałości siarki, a następnie wywoził je na mogielniki. Na mogielnikach plantował, tj. równał ziemię, a między poszczególnymi warstwami ziemi rozplantowywał wapno. Ponadto zasypywał na terenie kopalni zbiorniki tzw. rzapie i rowy doprowadzające, którymi wcześniej spływały skażona woda i siarkowodór. Była to jego stała praca wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy.

Pismem z dnia 06.09.2018r. organ rentowy poinformował, iż w decyzji z dnia 29.03.2018r. zaliczył wnioskodawcy jako okres pracy górniczej okres w/w zatrudnienia od 01.08.2002r. do 31.12.2015r. (okres ten nie był uwzględniony przez sądy obu instancji w poprzedniej sprawie).

(dowód: akta rentowe wnioskodawcy, akta osobowe wnioskodawcy, akta sprawy III U 664/16, pismo organu rentowego wraz z załącznikami z dnia 06.09.2018r., zeznania świadków: S. W., R. M. - zapis nagrania z dnia 23.08.2018r., zeznania wnioskodawcy – zapis nagrania z dnia 06.11.2018r.)

Przesłanki nabycia prawa do emerytury górniczej określa ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2018r., poz. 1270 j.t), zwanej dalej ustawą. Zgodnie z art. 50 a ust. 1 ustawy emerytura górnicza przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ukończył 55 lat;
- 2) ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1 ustawy;
- 3) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

W przedmiotowej sprawie niesporne jest, że wnioskodawca w dniu (...) ukończył 55 rok życia i nie przystępował do OFE. Spór dotyczy natomiast kwestii czy ma on okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 25 lat dla mężczyzn w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50 c ust. 1 ustawy.

Przepis z art. 50b ustawy stanowi, że przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli

praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy. Z kolei w myśl art. 50 c ust. 1 pkt 4 ustawy za pracę górniczą uważa się zatrudnienie na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Z brzmienia art. 50 c ust. 1 pkt 4 ustawy wynika zaś, że pracą górniczą, o której mowa w tym przepisie, jest wyłącznie zatrudnienie przy pracach bezpośrednio łączących się z procesami związanymi z wydobywaniem kopalnin, polegających na pozyskiwaniu złóż siarki i węgla brunatnego na odkrywce, a więc zatrudnienie przy pracach ściśle górniczych, do których zaliczono roboty górnicze przy urabianiu i ładowaniu (w tym strzałowe i odwadniające), roboty transportowe przy przewozie nadkładu i złoża, miernicze oraz bieżące prace konserwacyjne utrzymujące sprawność techniczną agregatów i urządzeń wydobywczych. (por. wyrok SN z dnia 18 marca 2015r. sygn. I Uk 280/14, LEX Nr 1712808 + uzasadnienie).

Rozporządzeniem, o którym mowa wyżej, jest rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995r., nr 2, poz. 8), zwane dalej rozporządzeniem. Zachowało ono moc na podstawie art. 194 ustawy w zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami ustawy.

Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 28 kwietnia 2010 roku (I UK 339/09, LEX nr 607444), zasady nabywania prawa do emerytur górniczych odbiegają od zasad obowiązujących powszechnie, co wynika z charakteru pracy górniczej, angażującej we wzmożonym stopniu siły fizyczne i psychiczne zatrudnionych. Z tego powodu ustalając ogólne zasady nabywania prawa do górniczej emerytury ustawodawca z jednej strony uznał, że do zaliczenia pracy górniczej do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury wystarczające jest, jeżeli praca ta była wykonywana co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy (przytoczony art. 50b ustawy), z drugiej natomiast - uznał za pracę na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego tylko zatrudnienie łączące się z wykonywaniem czynności o określonym charakterze i na wyszczególnionych w rozporządzeniu stanowiskach pracy. Z uwagi bowiem na warunki jego wykonywania i stopień bezpieczeństwa, wpływające na obciążenie fizyczne i psychiczne. Zatrudnienie na odkrywce czy w kopalni otworowej nie może równać się z charakterem zatrudnienia pod ziemią.

Z akt osobowych wnioskodawcy wynika, że w okresie od 15.11.1985r. do 31.08.1998r. wnioskodawca był zatrudniony w Przedsiębiorstwie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowiskach: operator agregatu cementacyjnego, od 1.07.1986r. kwalifikowany górnik-operator pomocniczych urządzeń wiertniczych (ZB J. Transport). W dniu 24.01.1990r. zwrócił się o przeniesienie z działu transportu do działu wierceń. Z dniem 1.02.1990r. został przeniesiony do działu wierceń na stanowisku młodszy górnik wiertnik. W dniu 22.11.1991r. powierzono mu stanowisko młodszy górnik-operator podstawowych urządzeń wiertniczych, a z dniem 20.01.1992r. stanowisko młodszy górnik wiertnik, a następnie z dniem 4.04.1996r. powierzono mu stanowisko wiertacza, tj. osoby z niższego dozoru.

Natomiast w okresie od 1.08.2002r. do 31.12.2015r. zatrudniony był w Firmie (...) -Bik w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku operatora spycharki. (okres ten został obecnie uznany przez organ rentowy jako okres pracy górniczej vide: pismo procesowe organu rentowego z dnia 06.09.2018r. wraz z załącznikami k 33-35 akt sprawy sądowej).

W świetle powołanych zeznań świadków i wnioskodawcy, a także angaży zalegających w aktach osobowych Sąd przyjął, że wnioskodawca wykonywał prace górnicze w okresie zatrudnienia w H., ponieważ stanowiska i rodzaj pracy wykonywanej przez niego w okresie od 15.11.1985r. do 31.08.1998r. (wiertacza i pomocnika wiertacza na polach górniczych w kopalni otworowej oraz operatora urządzeń wiertniczych i operatora agregatu cementacyjnego) odpowiadają nomenklaturze zawartej w załączniku nr 1 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia

23 grudnia 1994r. W Załączniku Nr 1 za pracę górniczą w kopalniach otworowych siarki Rozporządzenie uznaje prace na stanowiskach: górnik kopalni otworowej (pkt. 1), wiertacz na polach górniczych kopalni otworowej (pkt. 22), pomocnik wiertacza na polach górniczych kopalni otworowej (pkt. 23), operator agregatu cementacyjnego w kopalni otworowej (pkt 17).

W ocenie Sądu wyniki przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego pozwalają na stwierdzenie, iż E. M. ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej co najmniej 25 lat dla mężczyzn w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50 c ust. 1 ustawy i spełnia warunki do emerytury górniczej określone w art 50a ust 1 ustawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie przepisu art. 477¹⁴ § 2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy E. M. prawo do emerytury górniczej począwszy od dnia 21.02.2018r. (zgodnie z datą obecnego wniosku emerytalnego i żądania profesjonalnego pełnomocnika wnioskodawcy).

Sąd w punkcie II wyroku, na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r., w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r., poz. 265 tj.) zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. na rzecz wnioskodawcy E. M. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.